

Місцеве самоврядування та розвиток територій

DOI: 10.52363/2414-5866-2026-1-43

УДК 351:352:711.4:628:330.15

Колісніченко Наталя, доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри соціально-гуманітарних наук Навчально-наукового інституту публічної служби та управління Національного університету «Одеська політехніка»
ORCID: 0000-003-1083-7990

Kolisnichenko Natalia, Dr.Sc. in Public Administration, Full Professor, Head of the Department of Social and Humanitarian Sciences of the Educational and Scientific Institute of Public Service and Administration of the Odesa Polytechnic National University

ФОРМУВАННЯ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ГРОМАДИ ЯК КРИТИЧНО ВАЖЛИВОГО ЕЛЕМЕНТА ЖИТТЄЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ: ІННОВАЦІЇ, МІСЦЕВІ РЕСУРСИ ТА СТАЛІСТЬ

FORMATION AND RESTORATION OF COMMUNITY INFRASTRUCTURE AS A CRITICALLY IMPORTANT COMPONENT OF LIVELIHOOD: INNOVATION, LOCAL RESOURCES AND SUSTAINABILITY

Мета статті – розкрити підходи до формування та відновлення інфраструктури громади як критично важливого елемента життєзабезпечення населення з урахуванням сучасних викликів, зосереджуючись на інноваційних рішеннях, ефективному використанні місцевих ресурсів та забезпеченні сталого розвитку. У дослідженні застосовано комплексний міждисциплінарний підхід, що поєднує методи публічного управління, регіональної економіки та соціально-економічної географії. Основою виступає системний аналіз процесів формування та відновлення інфраструктури громад як ключового елемента життєзабезпечення населення. Методологічною основою статті є також принципи сталості, інклюзивності та ресурсної збалансованості, які забезпечують інтеграцію економічних, соціальних та екологічних вимірів у процесах формування й відновлення інфраструктури громад.

Інфраструктура громади розглядається як сукупність малих і середніх інженерно-технічних об'єктів, побудованих здебільшого через

ініціативи місцевого населення, громадських організацій і неформального сектора. Вона включає комунікаційні та транспортні лінії, енергетичні та інформаційні системи, водопостачання та санітарію, соціально-культурні об'єкти, малі підприємства й об'єкти альтернативної енергетики. Акцент зроблено на визначенні ролі мікроінфраструктурних об'єктів, які створюються за ініціативи громад та часто функціонують поза межами формального сектора. Окреслено типологію інфраструктури громади, охоплюючи інженерні споруди, енергетичні установки, ІКТ-системи, водопостачання, соціальні об'єкти та малі підприємства. Особливу увагу приділено наслідкам стихійних лих і війни для інфраструктурних систем, а також оцінці збитків, втрат економічних потоків і загроз для громад. Особливу увагу приділено проблемам, пов'язаним із масштабними руйнуваннями внаслідок стихійних лих та збройної агресії. У цьому контексті детально проаналізовано методи оцінки збитків - як прямих, так і непрямих (економічних втрат), що базуються на принципах визначення ступеня пошкодження активів, їх вартості заміщення або ремонту, порушення економічних потоків та втрати доступу до базових послуг. Розглянуто національні та місцеві підходи до класифікації пошкоджень за рівнем (незначні, часткові, повні), а також значення участі місцевих експертів у процесі оцінювання. Розглянуто потреби у реконструкції, принципи «кращої відбудови», напрями міжсекторальної координації та важливість консультацій з заінтересованими сторонами. висвітлено практичні механізми відновлення інфраструктури громад, зокрема планування, стратегічне програмування, міжсекторальну координацію та партисипативне управління. Процес відновлення розглядається як не лише технічне, але й соціально-політичне завдання, яке повинне базуватися на таких принципах, як: врахування потреб громади, гендерна та культурна чутливість, повторне використання будівельних ресурсів, використання місцевих матеріалів і знань, інтеграція в національні стратегії сталого розвитку. Наголошено на важливості координації між галузевими групами та органами влади з метою уникнення дублювання оцінок, забезпечення синергії в заходах та підвищення ефективності відновлення. Підкреслено значущість участі місцевого населення, врахування контексту, сталих практик та посилення управлінського потенціалу громад як визначальних чинників успішного відновлення інфраструктури.

Ключові слова: *інфраструктура громади, відновлення, оцінка збитків, економічні втрати, мікроінфраструктура, міжсекторальна*

координація, партисипативне управління, стійкість громад, соціальні процеси, післякризове планування, реконструкція.

The purpose of the article is to reveal approaches to the formation and restoration of community infrastructure as a critically important element of the population's livelihood regarding modern challenges, focusing on innovative solutions, effective use of local resources and ensuring sustainable development. The study uses a comprehensive interdisciplinary approach that combines methods of public administration, regional economics, and socio-economic geography. The basis is a systematic analysis of the processes of formation and restoration of community infrastructure as a key element of the population's livelihood. The methodological basis of the article is also the principles of sustainability, inclusiveness, and resource balance, which ensure the integration of economic, social, and environmental dimensions in the processes of forming and restoring community infrastructure.

Community infrastructure is understood as a set of small and medium-scale engineering and technical facilities, mostly built through the initiatives of local residents, civil society organizations, and the informal sector. It encompasses communication and transportation lines, energy and information systems, water supply and sanitation, socio-cultural facilities, small enterprises, and alternative energy units. Particular emphasis is placed on identifying the role of micro-infrastructure facilities created by communities that often function outside the formal sector. A typology of community infrastructure is outlined, including engineering structures, energy facilities, ICT systems, water supply, social facilities, and small businesses. Special attention is given to the consequences of natural disasters and war for infrastructure systems, as well as the assessment of physical damages, disruptions in economic flows, and threats to communities. The article examines challenges associated with large-scale destruction caused by disasters and armed aggression. In this context, both direct and indirect loss assessment methods are analyzed, focusing on asset damage levels, replacement or repair costs, disruption of services, and access to basic needs. National and local approaches to classifying damage levels (minor, partial, complete) are discussed, along with the importance of engaging local experts in the assessment process. The paper further discusses reconstruction needs, «build back better» principles, intersectoral coordination mechanisms, and the significance of stakeholder consultations. It highlights practical mechanisms for community infrastructure recovery, including planning, strategic programming, intersectoral coordination, and participatory governance. Recovery is considered not only a technical but also a socio-political task that

must be grounded in principles such as responsiveness to community needs, gender and cultural sensitivity, reuse of construction materials, use of local resources and knowledge, and integration into national sustainable development strategies. The study underscores the importance of coordination between sectoral teams and authorities to avoid duplication of assessments, enhance synergy, and improve the efficiency of recovery interventions. It stresses the vital role of community participation, contextual awareness, sustainable practices, and strengthened local governance capacity as key determinants of successful infrastructure recovery.

Keywords: *community infrastructure, recovery, damage assessment, economic losses, micro-infrastructure, intersectoral coordination, participatory governance, community resilience, social processes, post-crisis planning, reconstruction.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах посилення ролі місцевого самоврядування та децентралізації влади інфраструктура громади набуває особливого значення як ключовий чинник сталого розвитку територій. Від її ефективного функціонування залежить не лише якість життя населення, а й соціально-економічна стабільність та безпека в умовах криз, зокрема під час війни чи післявоєнного відновлення. Інфраструктура громади охоплює широкий спектр об'єктів і систем, які забезпечують базові потреби мешканців - від транспорту та енергетики до освітніх і медичних послуг. Вона є тим каркасом, на якому тримається повсякденне життя громади та можливість її розвитку. У зв'язку з цим важливим є усвідомлення сутності інфраструктури, підходів до її визначення та чинників, які впливають на її формування і функціонування на місцевому рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Численні публікації за тематикою дослідження охоплюють нормативно-правові акти, аналітичні звіти, наукові статті щодо формування, розвитку та відновлення інфраструктури територіальних громад. Приліпка С., Васильєвої Н. та Маркушина О. здійснили емпіричний аналіз руйнувань інфраструктурних об'єктів на рівні громади після бойових дій, надали аналіз наслідків війни на громадівському рівні. Шарлея Р. та Каспрук І. розглядали підходи до оптимізації інфраструктури у громадах, зокрема через інструменти аналізу потреб, залучення громадян, бенчмаркінг та міжмуніципальну співпрацю у контексті децентралізації та підвищення ефективності управління на місцях. Камашев А. представив порівняльний аналіз практик інфраструктурного розвитку територіальних громад у різних країнах світу

(ЄС, США, Канада, Японія) з акцентом на інтеграції громадян у прийняття рішень, державно-приватному партнерстві та інноваційних підходах до фінансування. Зазначені дослідження створюють комплексне бачення процесів формування, модернізації, відновлення та управління інфраструктурою в Україні. Вони охоплюють як нормативно-правову, так і аналітичну, методичну та практичну площини. Збалансоване використання цих матеріалів дозволяє обґрунтувати підходи до інфраструктурного розвитку у громадах у перехідний та повоєнний період.

Постановка завдання. Мета статті - обґрунтувати підходи до формування та відновлення інфраструктури громади як критично важливого елемента життєзабезпечення населення в умовах сучасних викликів, зосередивши увагу на інноваційних рішеннях, ефективному використанні місцевих ресурсів та забезпеченні сталості розвитку.

Виклад основного матеріалу. Під інфраструктурою розуміють сукупність споруд, будівель, систем і служб, необхідних для функціонування галузей матеріального виробництва та забезпечення умов життєдіяльності суспільства [4, с. 222]. Розвинута інфраструктура є головним елементом конкурентоспроможності громади [3, с.19].

На думку А.Балана суттєвими факторами впливу на виживання та розвиток територіальної громади в умовах війни та післявоєнного відновлення є: належна організація діяльності ОМС громади, людський капітал громади; інвестиційна привабливість територій; фінансова спроможність громади, безпека життєдіяльності [1, с. 132].

В 2023 році постановою КМУ №193 було створено Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України [3], яке реалізує державну політику в частині здійснення заходів з будівництва (нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту), ремонту, модернізації інфраструктури, об'єктів житлової нерухомості, громадського призначення, виробничого комплексу, соціальної сфери, сфери житлово-комунального господарства, благоустрою населених пунктів, управління побутовими відходами (об'єктів оброблення відходів, полігонів), інженерно-транспортної, енергетичної інфраструктури, захисних споруд цивільного захисту, інших об'єктів, що мають вплив на життєдіяльність населення, військових об'єктів та майна, у сферах авіаційного, залізничного (крім утримання), морського та внутрішнього водного транспорту, автомобільного транспорту загального користування, міського електричного транспорту, у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель, а також щодо об'єктів і споруд оборонного та спеціального призначення [7].

Інфраструктура громади, передусім, охоплює базові споруди, технічні засоби та системи, що збудовані або функціонують на рівні місцевої громади та мають ключове значення для забезпечення життєдіяльності та засобів до існування її мешканців. Процес формування інфраструктури громади нерозривно пов'язаний, на думку Приліпко С. та інших, із певними ресурсами і значно залежить від сфери виробництва в ній [6, с. 222].

Акцентуючись на громаді, розробники аналітичної записки Фонду імені Фрідріха Еберта характеризують інфраструктуру сучасного міста, якість міського середовища як таку, що визначається діяльністю комплексу галузей міського господарства, що забезпечують населення міста і виробництво [4, с.4]. Це, як правило, невеликі інфраструктурні об'єкти, що створюються (або розбудовуються) в результаті ініціатив громади відповідно до реальних потреб і прагнень місцевого населення. Такі мікроінфраструктури мають тісний соціальний, економічний і функціональний зв'язок із повсякденним життям громади, виконуючи роль інструментів життєзабезпечення та надаючи базові послуги. Відтак, вони розглядаються як критично важливі для виживання громади.

Унаслідок російсько-української війни інфраструктура громад зазнає значних пошкоджень, як за масштабом, так і за інтенсивністю руйнувань.

Поняття «інфраструктура громад» слід розмежовувати з поняттям «громадська інфраструктура», яке, за визначенням Г. Васильченко та інших, є організацією волонтерських, громадських дорадчих груп, організацій та мереж [5, с. 36]. Розвиток громадської інфраструктури ініціюється суб'єктами неформального сектору, зокрема, через діяльність громадських та неурядових організацій, які реагують на потреби місцевого населення. Часто такі ініціативи реалізуються ізольовано від державних програм, поза межами формального сектора розвитку.

Типи інфраструктури громади є надзвичайно різноманітними і суттєво варіюються залежно від геофізичних, соціокультурних та економічних чинників, що впливають на життя населення. Оцінка завданих збитків, змін у потоках ресурсів і послуг, а також планування варіантів відновлення потребують наявності спеціальних знань і глибокого розуміння місцевого соціально-політичного та природного контексту.

Доцільно виокремлювати три ключові етапи процесу відновлення інфраструктури: оперативне реагування (аналогічне заходам, що застосовуються після стихійних лих); прискорене відновлення критичної інфраструктури та базових послуг; формування основ для довгострокового зростання і модернізації [2, с. 7]. Кожен із цих етапів характеризується специфічними цілями та вимогами. Перший етап передбачає реалізацію

комплексу невідкладних заходів, типових для подолання наслідків масштабних катастроф. Другий етап орієнтований на відновлення ключових економічних процесів і функціонування державних інституцій. Третій етап має забезпечити перехід країни до траєкторії сталого та динамічного розвитку.

Процес відновлення інфраструктури громади за своєю природою є децентралізованим і громадоцентричним. Участь місцевого населення в оцінці стану інфраструктури є критично важливою, хоча й суттєво ускладнює організаційний та методичний аспекти такого процесу.

Хоча планування відновлення та розвитку територіальних громад не належить до невідкладних робіт, але водночас не може бути відкладене на післявоєнний період, коли воєнний стан у державі буде скасовано. Адже чим раніше буде розпочато роботи з підготовки плану відновлення, визначення пріоритетних проєктів, які будуть до нього включені, тим раніше буде можливість перейти до реалізації проєктів з відбудови інфраструктурних об'єктів та відновлення й розвитку територіальних громад загалом [9, с.19].

Інфраструктура громади є підсистемою загальної інфраструктурної системи. Відтак, відновлення окремих споруд чи об'єктів, що належать до цього сектору, може також потрапляти до сфери відповідальності інших галузевих напрямів, зокрема транспорту, енергетики, водопостачання та санітарії, промисловості, торгівлі та освіти. Через це існує ризик дублювання даних щодо пошкоджень і потреб у відновленні, якщо сектор громадської інфраструктури не координуватиме дії з іншими галузевими структурами й не забезпечуватиме обмін релевантною інформацією.

Розмежування між загальною (державною або базовою) інфраструктурою та інфраструктурою громади є методологічно складним завданням, оскільки на глобальному рівні відсутнє усталене визначення поняття «інфраструктура громади». Єдиним надійним підходом до її ідентифікації є проведення систематичних консультацій із представниками загальнодержавних і місцевих органів влади, самими громадами та іншими заінтересованими сторонами, що беруть участь в оцінюванні. Це дозволяє уточнити зміст поняття, визначити масштаби пошкоджень і сформуванню відповідну методологію оцінювання.

Загалом, інфраструктуру громади доцільно класифікувати за такими основними категоріями:

1. Інфраструктура комунікацій, яка охоплює засоби забезпечення доступу до громади та внутрішнього переміщення в її межах, зокрема внутрішні дороги, пішохідні маршрути, транспортні переходи, що

з'єднують громаду з національними або регіональними транспортними мережами. Сектор транспорту, своєю чергою, здійснює оцінку пошкоджень третинних доріг, що забезпечують зв'язок громади з іншими частинами країни.

2. Лінії енергоспоживання. Цей підсектор охоплює децентралізовані джерела енергії, що належать домогосподарствам або громаді, а також установки з виробництва відновлюваної енергії, які задовольняють потреби у електропостачанні віддалених або ізольованих населених пунктів, що не мають доступу до централізованої електромережі. Серед них - біогазові установки, біогазифікатори, сонячні автономні системи електрифікації, а також інші маловартісні технічні рішення, впроваджені на рівні громади.

3. Лінії зв'язку. Цей елемент інфраструктури охоплює невеликі інформаційно-комунікаційні установки, що функціонують у межах громади для забезпечення її потреб у сфері інформації, комунікації та систем раннього попередження. До таких об'єктів належать громадські телефонні пункти, системи оповіщення, радіостанції, а також комунікаційне обладнання, орієнтоване на використання в умовах обмеженого доступу до офіційних каналів зв'язку.

Камашев А. до виробничої інфраструктури територіальних громад включає такі компоненти [10, с. 103-104]: транспортний компонент, який охоплює сукупність транспортних маршрутів і вузлів усіх видів транспорту та допоміжного обладнання, спрямованого на безпосереднє обслуговування доріг і транспортних вузлів; комунікаційний компонент (інформаційна інфраструктура) як система інформаційного обладнання й технологій, електронного зв'язку, інформаційних сервісів, що забезпечують інформаційну діяльність у межах місцевої громади; екологічний (природоохоронний) компонент як соціоекологічна підсистема, динамічний комплекс взаємопов'язаних природних, природно-антропогенних і штучних об'єктів та систем, об'єктів і явищ, які забезпечують умови життєдіяльності населення територіальної громади; рекреаційний компонент, який включає заклади розміщення, харчування, дозвілля та побутового обслуговування, транспортну інфраструктуру, засоби комунікації та інформаційного забезпечення, а також людський потенціал; соціальна інфраструктура як сукупність або комплекс галузей, основною метою яких у соціальному поділі праці є задоволення потреб населення в соціально-побутових і соціально-духовних послугах і включає компонент житлово-комунального господарства, освітній компонент, медичний компонент, компонент соціокультурного забезпечення.

Функціонування інфраструктури громади характеризується її вразливістю до стихійних лих, різних загроз, воєнних дій тощо, які можуть завдати їй значної шкоди, порушуючи критично важливі для життєдіяльності громади процеси. Такі події, як військові дії, повені, землетруси чи техногенні катастрофи, можуть повністю знищити інфраструктурні об'єкти або спричинити значне порушення їхньої функціональності.

В сучасних умовах в Україні виникла гостра потреба у прискоренні вирішення проблем розвитку складових інфраструктури [4, с. 4], що вирішується, перш за все, за допомогою системи публічного управління.

Забезпечення міжсекторальної координації є запорукою не лише технічної ефективності, але й соціальної легітимності відновлювальних заходів. Саме тому державна політика у сфері післякризового відновлення повинна передбачати інституалізовані механізми горизонтальної та вертикальної взаємодії між суб'єктами різних секторів (табл. 1)

Таблиця 1

Характеристика інфраструктури громад

Характеристика	Опис
Міжгалузеві зв'язки	Інфраструктура громад охоплює багато секторів, і тому її відновлення має бути належним чином узгоджене з іншими галузевими планами відновлення. Наприклад, пошкоджена інфраструктура громадського навчального центру повинна бути відремонтована або реконструйована відповідно до національного плану відновлення в секторі освіти. Необхідно встановити зв'язки, щоб забезпечити належне відновлення освітніх послуг на рівні громади після того, як шкільна будівля буде відбудована. Подібні координаційні зусилля необхідні для відновлення інших типів інфраструктури громади, таких як громадські центри первинної медико-санітарної допомоги, основні або артеріальні дорожні системи тощо.
Узгодженість та уникнення дублювання	У контексті національного розвитку, інфраструктура громади є своєрідним мікрокосмом національної інфраструктурної системи, і тому важливо, щоб відновлення комплексної інфраструктури відбувалося відповідно до національного плану відновлення інфраструктури. Отже, координація з групою оцінки загальної інфраструктури має вирішальне значення для забезпечення узгодженості технічної конфігурації та планування, а ще більше для уникнення дублювання в оцінці збитків та втрат.

Потреби у відновленні засобів до існування	Найголовніше, що відновлення інфраструктури громади нерозривно пов'язане з відновленням засобів до існування населення, яке проживає у постраждалих громадах. Фактично, відновлення інфраструктури громади виявилось найефективнішим засобом для створення робочих місць та спрямування фінансових ресурсів у місцеву економіку. Тому ефективна координація із сектором засобів до існування надзвичайно важлива для визначення пріоритетності втручань у секторі комунікаційної інфраструктури, які сприяють швидкому відновленню засобів до існування
--	---

Джерело: складено автором.

Крім наведених вище причин, ефективна координація між різними галузевими групами з оцінки має вирішальне значення для забезпечення якісного діалогу з постраждалими громадами, місцевими органами влади, неурядовими організаціями та іншими заінтересованими сторонами. Відсутність узгодженості між секторами може призводити до дублювання зустрічей, суперечливої інформації або неповного охоплення питань, що ускладнює прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Злагоджена координація дозволяє уникнути інформаційних прогалин і суперечностей, оптимізувати використання логістичних ресурсів, заощадити час і зусилля фахівців та залучених осіб, підвищити ефективність реагування на потреби громад у післякризовий період.

Як вказує К.Процак та ін. [8] відновлення територіальних громад в умовах війни – складний і тривалий процес, який вимагає комплексного підходу, чіткого планування та ефективної взаємодії між місцевою владою, громадянами, бізнесом і міжнародними партнерами. Громади демонструють високу стійкість і адаптивність, що підтверджується їхньою здатністю швидко мобілізувати ресурси та реагувати на виклики.

Перспективне бачення відновлення інфраструктури громади має відображати довгострокову мету, а саме - створення більш стійкої, функціональної та адаптивної інфраструктури, що відповідає потребам населення та сприяє сталому розвитку громад. Воно має включати впровадження ефективних технологічних рішень, розбудову місцевого потенціалу, впровадження найкращих практик та підвищення рівня безпеки. При цьому керівні принципи відновлення повинні бути узгодженими в межах секторальної робочої групи під егідою уряду; забезпечувати прозоре, ефективне та підзвітне управління процесами; ґрунтуватися на інженерних стандартах, але враховувати місцевий контекст; відповідати чинному законодавству, містобудівній документації,

генеральним планам та перспективним проектам розвитку територій; передбачати використання місцевих ресурсів і знань, включаючи матеріали, отримані шляхом розбору руїн і вторинного використання; бути чутливими до культурних особливостей, гендерних аспектів та потреб уразливих груп. Важливо наголосити, що ці типи програм не мають жорсткої послідовності впровадження, а повинні розглядатися як елементи комплексного планування, де пріоритети встановлюються відповідно до наявних ресурсів, потреб населення, рівня ризику та оперативної ситуації.

Висновки. Відновлення інфраструктури громади є складним, багатовимірним процесом, який повинен виходити за межі суто технічного ремонту зруйнованих об'єктів і розглядатися як стратегічна можливість для зміцнення спроможності громади, її соціальної єдності та стійкості до майбутніх викликів. Ефективне відновлення вимагає не лише залучення матеріальних і технічних ресурсів, а й активної участі місцевого населення в усіх етапах, починаючи від оцінки потреб до моніторингу реалізації. Партисипативний підхід дозволяє ідентифікувати реальні пріоритети, мобілізувати внутрішні ресурси громади та посилити довіру до процесу з боку жителів. Довгострокова мета полягає у створенні стійкої, адаптивної та функціональної інфраструктури, передбачає впровадження інновацій, адаптацію до місцевого контексту, дотримання принципів прозорості, інклюзивності й відповідності державній політиці. Крім того, відновлення має спиратися на гнучке та багаторівневе планування, що поєднує короткострокові дії з довгостроковими стратегіями розвитку. В результаті, відбудова громади стає не лише шляхом відновлення інфраструктури, а й потужним інструментом підвищення соціальної згуртованості та нарощування потенціалу самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Балан А.А. Критична інфраструктура в контексті виживання територіальної громади. Економічний журнал Одеського політехнічного університету. 2024. № 4 (30). С. 127-133. URL: <https://economics.net.ua/ejopu/2024/No4/127.pdf>. DOI: 10.15276/EJ.04.2024.14. DOI: 10.5281/zenodo.15066608.
2. Бекер Т. та ін. Нарис про відбудову України. 7 April 2022. URL: https://voxukraine.org/wp-content/uploads/2022/04/Reconstruction-of-Ukraine-2022-04-05-copy-edited_Ukr.pdf

3. Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України. Офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/439-2014-%D0%BF#Text>.

4. Інфраструктура регіонів України. Пріоритети модернізації. Аналітичне дослідження. ГО «Поліський фонд міжнародних та регіональних досліджень», Фонд імені Фрідріха Еберта. Київ, 2017. 108 с.

5. Планування розвитку територіальних громад. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / Г. Васильченко, І. Парасюк, Н. Єременко / Асоціація міст України.К., ТОВ «Підприємство «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 256 с.

6. Приліпко С. М. Васильєва Н. В. Маркушин О. Г. Аналіз стану руйнувань інфраструктурних об'єктів в Ірпінській територіальній громаді Київської області. Право та державне управління. 2022 р., № 4. С. 221-228. DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2022.4.31>

7. Про затвердження Положення про Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України. Постанова КМУ від 10 вересня 2014 р. № 439. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/439-2014-p#Text>

8. Процак К., Гойдаш Ю., Гунька Б. Повоєнна відбудова територіальних громад в Україні: стратегічні орієнтири. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Vol. 9, No. 1, 2025. С. 50-59. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2025/may/38830/vse425-50-59.pdf>

9. Шарля Р., Каспрук І. Оптимізація публічних послуг та інфраструктури у територіальних громадах України. методичний посібник для органів місцевого самоврядування. Посібник Фонду розвитку місцевої демократії ім. Єжи Регульського (Польща) розроблений в межах Програми USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (Програма USAID DOBRE). Варшава, Польща, 2023. 106 с. URL: https://hromady.org/wp-content/uploads/2024/04/Посібник_Оптимізація-публічних-послуг-та-інфраструктури.pdf

10. Kamashev A. World Experience of Territorial Communities Infrastructure Development. Modern Economics». №30. 2021. P. 102-108. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V30\(2021\)-16](https://doi.org/10.31521/modecon.V30(2021)-16)

References:

1. Balan A.A. (2024) Critical infrastructure in the context of the survival of a territorial community. Economic Journal of Odessa Polytechnic University. No. 4 (30). P. 127-133. URL: <https://economics.net.ua/ejopu/2024/No4/127.pdf>. DOI: 10.15276/EJ.04.2024.14. DOI: 10.5281/zenodo.15066608. [in Ukrainian]
2. Becker T. et al. (2022) Essay on the reconstruction of Ukraine. 7 April 2022. URL: https://voxukraine.org/wp-content/uploads/2022/04/Reconstruction-of-Ukraine-2022-04-05-copy-edited_Ukr.pdf [in Ukrainian]
3. State Agency for Infrastructure Restoration and Development of Ukraine. Official website. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/439-2014-%D0%BF#Text>. [in Ukrainian]
4. Infrastructure of the regions of Ukraine. Priorities of modernization (2017). Analytical study. NGO "Polish Fund for International and Regional Studies", Friedrich Ebert Foundation. Kyiv. 108 p. [in Ukrainian]
5. Planning the development of territorial communities (2015). A manual for local government officials / G. Vasylchenko, I. Parasyuk, N. Yeremenko / Association of Cities of Ukraine. K., LLC "Enterprise "VNA". 256 p. [in Ukrainian]
6. Prylipko S. M. Vasilyeva N. V. Markushyn O. G. (2022). Analysis of the state of destruction of infrastructure facilities in the Irpin territorial community of Kyiv region. Law and public administration. No. 4. P. 221-228. DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2022.4.31> [in Ukrainian]
7. On approval of the Regulation on the State Agency for Infrastructure Restoration and Development of Ukraine (2014). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated September 10, 2014 No. 439. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/439-2014-п#Text> [in Ukrainian]
8. Protsak K., Goydash Y., Gunka B. (2025) Post-war reconstruction of territorial communities in Ukraine: strategic guidelines. Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic". Vol. 9, No. 1. P. 50-59. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2025/may/38830/vse425-50-59.pdf> [in Ukrainian]
9. Sharleya R., Kaspruk I. (2024). Optimization of public services and infrastructure in territorial communities of Ukraine. Methodological manual for local governments. Manual of the Jerzy Reguński Foundation for Local

Democracy Development (Poland) developed within the framework of the USAID Program "Decentralization brings better results and efficiency" (USAID DOBRE Program). Warsaw, Poland, 2023. 106 с. URL: https://hromady.org/wp-content/uploads/2024/04/Посібник_Оптимізація-публічних-послуг-та-інфраструктури.pdf [in Ukrainian]

10. Kamashev A. (2021) World Experience of Territorial Communities Infrastructure Development. Modern Economics». №30. P. 102-108. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V30\(2021\)-16](https://doi.org/10.31521/modecon.V30(2021)-16) [in English]

Фінансування. Це дослідження не отримувало зовнішнього фінансування. Використання ШІ. При підготовці цієї статті штучний інтелект не використовувався. Автор несе повну відповідальність за зміст статті. Подяки. Автор не має подяки.

Отримано: 31.03.2026

Прийнято: 28.05.2026

Опубліковано: 22.06.2026